

Riksdagsval 1907–2011

Denna sammanställning syftar till att ge en översikt över röstandet i lantdags-/riksdagsvalen på Åland från 1907 och framåt. Statistiken baseras på uppgifter hämtade från de källor som har varit tillgängliga, och vid bristfällig statistik presenteras även en del preliminära uppgifter. Det presenterade materialet är därmed inte genomgående komplett. Vilka uppgifter som redovisas varierar mellan de olika valen beroende på datatillgången.

Tidsmässigt kan materialet delas in i fyra perioder. Under de första åren (landdagsvalen 1907-1917) var Åland en del av Storfurstendömet Finland. Under den första perioden och ända till valåret 1945 (d.v.s. under riksdagsvalen 1919-1945) hörde Åland till Åbo läns södra valkrets och ett proportionellt valsysteem tillämpades. Under denna tid ställde åländska kandidater upp på olika listor inom Svenska folkpartiets valförbund. Listorna kunde omfatta en till tre kandidater. Vid valen 1930 och 1939 bildade de åländska kandidaterna ett eget valförbund. Från och med 1948 har Åland varit en egen valkrets och garanteras därmed 1 av de 200 riksdagsmandaten. Under de första åren som egen valkrets tillämpades ett system med majoritetsval (riksdagsvalen 1948-1983). Varje lista omfattade då en kandidat och en ersättare och kandidaten på den lista som fick mest röster blev vald. Detta förändrades 1987 (riksdagsvalen 1987-2011), då man övergick till ett proportionellt valsätt. Enligt detta system blir kandidaten med det högsta röstetalet på den lista som fått mest röster vald och den som får näst mest röster blir ersättare. Systemet har också kallats semiproportionellt, eftersom det finns bara ett mandat att fördela.

Där det är möjligt redovisas uppgifterna om valdeltagande efter kommun, region och kön, och valresultatet som röster och andel av rösterna efter region och kommun. Som landskommuner räknas alla åländska kommuner utom Mariehamn. Landskommunerna indelas i landsbygden (alla kommuner på fasta Åland utom Mariehamn) och skärgården (Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö). Kommunvisa siffror är inte tillgängliga för alla val, varför siffrorna inte har kunnat visas med den vanliga regionala indelningen, utan bara för Mariehamn och landskommunerna separat, eller i vissa fall bara för hela Åland.

Uppgifterna om de tidigaste valen är rätt knapphändiga. För ett antal val redovisas samtliga invalda och ersättare från Åbo södra valkrets, vilket illustrerat hur de åländska kandidaterna samverkade med de åboländska på olika listor och även hur ålänningarna hävdade sig i konkurrensen inom valkretsen. När Åland ingick i Åbo södra valkrets gick en del röster från Åland till åboländska kandidater, och likaså fick de åländska kandidaterna en del röster utanför Åland.

I tabeller används följande symbol: [-] = värdet noll

Källor

Officiell statistik:

Statistisk årsbok för Åland

ÅSUB, Valstatistik

Statistisk årsbok för Finland

Finlands officiella statistik, Riksdagsval

Material från Ålands landskapsarkiv:

Kopior ur olika tidningar, främst tidningen Åland

Sundberg, Jan (2011), *"Riksdagsval på Åland"*. Ingår i Kimmo Grönlund (red.), *Språk och politisk mobilisering*, Borgå

Jansson, Gunnar, *"Hundra år med ålämningar i Finlands riksdag"*, Ålandstidningen 30.1.2007

All valstatistik som ÅSUB ger ut finns tillgänglig på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) i form av publikationer, databaser och exceltabeller. Tillgången till äldre valstatistik har i och med denna publicering tagit ett steg framåt. Avsikten är att den ska byggas ut med uppgifter också om kommunal- och lagtingsval. Det är även möjligt att statistiken om riksdagsval under 1900-talet kan komma att kompletteras och förbättras med tiden.

Praktikanterna Charlotta Olofsson och Ida Jansson har sammanställt uppgifterna från Ålands landskapsarkiv och kompletterat med en del av den officiella statistiken. Ytterligare har vik. statistiker Sanna Roos samt statistiker Gerd Lindqvist arbetat med materialet.